

Ilanngussaq 1

SDQ, ITQ-CA, OCTS aamma Miki-mik misissuut suuppat?

Strengths and Difficulties Questionnaire (SDQ)

Strengths and Difficulties Questionnaire (SDQ; Goodman, 1997) tassaavoq immersugassaq 25-inik apeqqutitalik, meeqqat marlunniit 17-inut ukiullit ajornartorsiuteqarfiusuni sisamaasuni nalilersuifiginissaannut ineriartortinneqarput; aallaamaneq/eqqumaffiginninginneq, misigissutsikkut ajornartorsiutit, pissusilersornermi ajornartorsiutit, ukioqatinut sanilliullugu ajornartorsiuteqartarnej kiisalu nukittuffiit inuillu akornanniinnermi nukittussuseq.

Kalaallisut allassimasumik apeqqutitalimmik immersugassaqarpoq, taanna meeqqat inuusuttullu aqqanilinnit 17-inut ukiullit namminneq immersortarpaat

aamma immersugassaq ataaseq angajoqqaat meeraq pillugu apeqqutit akisarlutik immersortarpaat. Immersugassaq apeqqutitalik aamma meeqqap taassumalu ilaqaataasa ulluinnarni qanoq ajornartorsiutit sunnertitartiginersut aamma ilaqarput (Goodman, 1999). Meeqqat nalinginnaalluinnartut aamma meeqqat katsorsarneqarnissaminnik pisariaqartitsisut immikkoortinnissaannut ajornartorsiutit ilaqutariinnut ulluinnarni qanoq sunniisartiginerit apeqqutimininnguit ilassutaasut assut iluaqutaasut paasineqarnikuuvoq (Goodman, 1999). SDQ nunani amerlasuuni atorneqartarpoq aamma sakkussat atorfissaminnut atorneqartut uppenarsarneqarpoq. SDQ kalaallisooq Kalaallit Nunaanni meeqqanik misissuineri qanittukkut aamma atorneqarpoq angusallu uppenarsarpaat sakkoq pitsaasuusoq.

International Trauma Questionnaire - Child and Adolescent version (ITQ-CA)

ITQ-CA immersugassaavoq apeqqutitalik naatsiq taannalu atorlugu meeqqat inuusuttullu arfineq-marlunniit 17-inut ukiullit sakkortuumik misigisaqareernerup kingorna kingunerlutitsisut aamma sakkortuumik nalaataqareernerup kingorna paasiuminaatsumik kingunerlutitsisut ilisarnaataaannik ICD-11-mik peqarnersut misissorneqartarput. ITQ siullermik inersimasunut ineriartortinneqarpoq (Cloitre et al., 2018) kingornalu oqaasertai meeqqanut

inuusuttunut naleqqussarneqarlutik. ITQ, ITQ-CA aamma immersuiffiit apeqqutitalit nunani assigiinngitsorpassuarni qanoq sunniuteqarnersut misissorneqareerput, Danmark ilanngullugu aamma kulturit assigiinngitsut atorlugit kiisalu nittartakkami uani akeqanngitsumik aaneqarsinnaavoq <https://www.traumameasuresglobal.com/itqca>. Oqaatsinut nutaanut suliaq saqqummaangat nittartagaq ingerlaavartumik nutarterneqartarpoq. Nittartakkami inuusuttut sakkortuumik misigisaqarnerup kingorna paasiuminaatsumik kingunerlutitseratarsinnaanerinik, ICD-11-mik, misissuinerit uppersaasorsorneqarlutillu tutsuiginarsakkat aamma atuarneqarsinnaapput.

ITQ-CA sakkortuumik nalaataqareernerup kingorna kingunerlutitsinerit ilisarnaataat pillugit apeqqutinik arfinilinnik imaqarpoq (nalaatagarinikuusaq misigeqqillugu, avaqqutaarinerit, sakkortunerusumillu sillimanerit) aamma imminut pisunut nalimmassarsinnaanerit pillugit arfinilinnik apeqqutitaqarpoq (periataarternerit, qanoq imminut isigineq aamma inunnut allanut attassuteqartarnerq). Sakkortuumik nalaataqareernerup kingorna kingunerlutitsisarneq aamma imminut pisunut naleqqussarsinnaaneq pillugu apeqqutit tamarmik paasiuminaatsumik sakkortuumik nalaataqareernerup kingorna kingunerlutitsisarnermik misissuinerit atorineqartarput. ITQ-CA 2019-imi Videnscenter for Psykotraumatologimit danskisuunngortinneqarpoq aamma immersuiffissap ineriartortitsisunit akuerineqarluni massakkullu ITQ-CA aamma kalaallisuunngortinneqarpoq. Kalaallisuaa qanoq sunniuteqassanersoq paasissutissanik atuuttunik massakkut katersisoqarpoq.

Odense Child Trauma Screening (OCTS):

Odense Child Trauma Screening (OCTS) tassaavoq meeqqanik sisamaniit arfineq-pingasunut ukiullit sakkortuumik nalaataqareernerup kingorna kingunerlutitsisimanerinek ilisarnaateqarnersut nalilersorsinnaajumallugit oqaluttuartsilluni misissuinerim sakkooq atorineqartarpoq. Misissuut sulisunut saaffiginnittuavoq. Sulisut aqqissuussamik pinnguarnermi LEGO®-nik inuusatut isikkoqartunik toqqartukkanik atortoqarluni oqaluttuartsillutik makkua misissussavaat:

- 1) Ilorlikkut qallikkullu aporaannerit meeqqap qanoq nalimmassartarnerai

- 2) Angajoqqaat meeqqallu imminnut attuumassuteqarnerinik meeqqap nalinginnaasumik saqqummiinera
- 3) Meeraq pissusilersornermini attaveqartarnerminilu paatsiveqanngitsumik takutitsinersoq

Meeqqat sakkortuumik nalaataqarnermi kingorna kingunerlutitsisut aaqqissuussaasumik aqunneqartumillu pinnguartinneqartussanngoraangamik pinnguarnermi kingunerlutitsinermi takutitsisarneri OCTS-imi aallaavigneqartarpoq. Aqutsisoq ilisarnakannersunik ulluinnarni aporfiusinnaasunik misigissutsikkullu tiguminarsinnaasumik oqaluttuarluni pinnguaammillu aallartississaaq, taakkualu meeqqap nangissavai oqaluttuarluni pinnguarlunilu. Taamatut oqaluttuanik aallartitsinerit meeqqamillu oqaluttuamik nangitsilluni oqaluttuamik naggasiisarneri assigiinngitsunik imaqartinneqarlutik uteqattaartinneqartassapput aamma meeqqap pissusilersuutai pinnguarnerilu nalunaarsorneqartassallutik.

Misissuut Miki

Misissuut Miki titartakkat nangeqattaartut atorlugit misissuineri atorineqartarpoq, taanna sakkortuumik nalaataqareernerup kingunerluutaanik misigissutsikkut qisuariartarnerit ilisarnaataannik nalilersuutitut Dr. Richard Neugebauer-imit Columbia Universitymeersumit 1990-ikkunni inerisarneqaaqarpoq.

Meeqqat inuiaqatigiinni persuttaaffiusuni nalaataqartartut (avatagiisini persuttaaviusartuniittut) kingunerluuteqartitsisimaneriniq misissuutitut pilersinneqaaqarpoq (vold i gademiljøet; Neugebauer et al., 1999). Ilisimatusartut Columbia Universitymeersut qanimut suleqatigalugit misissuut Videnscenter for Psykotraumatologi (VfP) danskisuunngortinneqarpoq Danmarkimilu pissutsinut nalimassarneqarluni. Misissuut danskisut Thomas-testen-imik taaneqartarpoq.

Meeqqat arfinilinnik qummut ukiullit misissuut atorlugu misissuiffigineqarsinnaasarput aamma misissuut danskisuuani tuluttuanilu iluaqutaasoq misissorneqareerpoq uppernarsarneqarlunilu.

Misissuut massakkut kalaallisuunngortillugu aamma nutserneqarpoq kalaallisut atorineqarsinnaanngorluni. Naja Qaqortumilu ilaqutariit sullissivianni sulisut qujanartumik qanimut suleqatigalugit misissuutip Miki-p kalaallisuaa Miki

AANA MIKI

misissuummik taaguuserneqarpoq. WHO-p nappaatit suussusaannut nassuiaatai nutaat naapertorlugit VfP-p misissuut nutartereerpa, taamaalilluni misissuut atorlugu ICD-11 aallaavigalugu sakkortuumik nalaataqarnerup kingorna kingunerlutitsinerup aamma paasiuminaatsumik sakkortuumik kingorna kingunerlutitsinerup ilisarnaatai nalilersorneqarsinnaalerput aamma misissuut taanna ICD-11-imut qanoq sunniuteqarnersoq VfP-p massakkorpiaq uppersarnialerlugu suliniuteqarpoq. Maannamut angusat isumalluarnarput.

Misissuut assinik arlalinnik imaqarpoq taakkunanilu nukappiaaraq sukorsinngulersoq inuttaritinneqarpoq - kalaallisuuani Mikimik ateqartinneqartoq. Assini nukappiaqqap Mikip sakkortuumik nalaataqareernerata kingorna kingunerlutitsinermini sakkortuumik nalaataqareerlutik kingunerlutitsisartut ilisarnaataannik misigisaqarnera oqaluttuarineqarpoq. Assit tamarmik Miki sunik nalaataqareersimaneranik oqaluttuassartaqartarput aamma meeraq missorneqartoq Mikituulli qanoq assigusumik misigisaqartigisimanersaq assit tamarmik apeqqutitaqartarput. Misissuut angerlarsimaffimmi persuttagaanermik kinguaassiuutitigulluunniit atornerluinermik nalaataqarsimanerup kingorna kingunerlutitsinermut aamma paasiuminaatsumik kingunerlutitsinermut ilisarnaatinik nalilersuinermut atorneqarsinnaavoq.

Taassuma saniatigut misissuut misigissutsikkut ajornartorsiuteqarnerup kingorna timikkut anniaateqarnerup ilisarnaatai (naarluttutut niaqorluttutullu misigisimanerit) pillugit apeqqutinik imaqarpoq. Meeqqat sakkortuumik nalaataqarsimasut akuttunngitsumik taama ilisarnaateqartut naammattoorneqartarput aamma toqumik imminullu toqunnissamik eqqarsaateqakkajuttarlutik. Kalaallit Nunaanni meeqqat toqu aamma imminut toqunnissamik eqqarsaatersortarnerinik eqqissisimasumik isumannaatsumillu aperineqartarnerisa takutippaat apeqqutit taakkua oqaloqatigiinnissamut iluaqutaasartut. Apeqqutit taakkua meeraq imminut toqunnissamik eqqarsaateqartarsimatillugu sulisup erngertumik atuutilersumik iliuuseqarnissaanut periarfissittarpaa aamma meeqqap eqqarsaatit taakkua piviusunngortinniarlugit iliuusissaraluanik pinaveersaartitsisinnaalersittarpat.